

Keeran Sarja teelt tupikumärgi juurest sisse, oma koduteele, ja imetlen mõlemal pool tärkavaid põlde. Eelmisel aastal oli paremat kätt magus põldhernes ja vasakul kaer. Mälusopist meenub, et ka rukkililled olid tagasi. Praegune juunikuine oras ei reeda veel, mis sel aastal tulemas. Edasi möödun piinlikult korras päkapikumajast, mille hoolega maalitud sildi "Vaike-Viraku" all kõigub uhke lilleampel. Meie teele jääb veel lisaks kaks suitsu: noorte meeste taastatud hunnitus ürgüksinduses asuv Sügavoru talu ja imelise järvevaatega künkal kõrguv Kägara. Too viimane on nii salajane paik, et isegi küüditajad pererahvast üles ei leidnud ja nii on Ärmal alles üks naabripere, kel - samuti kui Toomase eellastel - täitub järgmisel aastal siin paikne olemisest veerand aastatuhandet. Kõlab nagu muinasjutt, kas pole? Ent selle tee idüllilisest elust ja ilust oleks paremal juhul järel vaid üks suits, kui me kümme aastat tagasi endalegi ootamatult poleks otsustanud päriselt maale elama kolida.

Praegu saab meile külla tulla nii maanteerattaga kui ka moodsa bussiga, ent veel üheksa aastat tagasi polnud see sugugi nii. Paar korda aastas, kevadel ja sügisel, muutus tee läbitamatuks mudajõeks ning koju pääsesime vaid maasturiga üle põllu turnides. Sügavoru talu seisis õnnetult uste ja akendeta, kokkukukkumine aukus silmadega elumaja lähitulevikus selgesti näha. Järvevaatega Kägara vanaperenaine oli lahkunud ning tütre pere valmistus talu müüma. See metsistunud, justkui jumalast mahajäetud kant ei tundunud elamiseks tulevikuvisioni pakkuvat. Isegi kohalikust linnakesest Abja-Paluoja läbi sõites küsisid välismaa külalised, miks see asula sõja lõpust saadik nõnda välja näeb, nagu oleks seda alles eile pommitatud. Tõsi, külalisi see kant justkui enam ei oodanudki - polnud siin ainsatki söögikohta, öömajast rääkimata. See oli kunagise jõuka Mulgimaa killu kurblik hääbumise nägu.

Äsja lõppenud rahvaloendusest tehti vähemasti üks järeldus - rahvast jääb vähemaks ja seda just maaelanike arvelt. Linnad on üha enam tõmbekeskused. See andis võimaluse mõnel tegelasel taas välja tulla ideega pealinlikust linnriigist, mille külge on traageldatud ülejäänud Eesti nimeline rahvuspark. Tühi ja mahajäetud. Kuid kas seda me tahamegi? Ometi näitas Postimehe korraldatud küsitlus mõni nädal tagasi, et eestlane tahab elada just nimelt maal - nii ütles lausa 52% vastanuist. Sinna, kuhu täna kõige enam kolitakse, soovis tegelikult asuda kõige vähem inimesi - kõigest 13%. Miks on meie soovides ja käitumises nõnda suur vastuolu? Kas puudu jääb julgusest? Arvatavasti.

Siis, kui meie maale kolisime, nentis enamik sõpru, et nad tahaksid sama teha, aga... No ei söanda nii radikaalset sammu astuda. Kuidas töö ja pereelu korraldada? Kuidas on arstiabi ja haridusega? Need küsimused olid ka meie peres. Ent mis on lõpuks mõistlikum? Kas eluaeg vinguda linna kärarikkuse ja ebatavalise liikluse üle ning jäädagi unistama vaikusest ja rahust? Kas mammutkoolid, kus õpilased üha varem ja hulгим kurdavad peavalu ja muude terviseprobleemide üle, on tõesti parem lahendus kui mõni väiksem maakool? Ja kui tihti me

ülepea arstiabi vajame, kujutledes, et peaksime elama just haigemaja tagahoovis? Üks on tõsi - erialast väljakutset pakkuvad töökohad muidugi põlluveeres ei vedele. Nii oligi võimalus valida see, mis on kõigile kättesaadav. Luua endale ise töökoht.

Täna meie kandis ringi kaedes märkab ka kogenematu silm, et sõda ei lõppenud siin sugugi eile. Veelgi enam - polegi nii masendavalt palju seda, mis vahepealseid kaotatud aastaid liiga teravalt meenutaks. Maad on viimse killuni hoolega üles haritud ja kuuldavasti jääb põllumeestel sellest lausa puudu. Kui meie hakkasime oma metsa külalistemaja ehitama, võttis tuld ka üks Abja pere ning asus oma unistust teostama. Aasta jagu ehitasime koos ja otsime koos ka materjale. Tänapäevaks juba mitu aastat rõõmsalt töötanud Mulgi Kõrts on saanud terve piirkonna üheks paremaks ja stiilsemaks söögikohaks. Ise endale töökohta luua otsustas ka koondamisteate saanud pereema, kes täitis oma unelma -tegi väikese pagarikoja. Ja kuigi ta ei ekspordi mitte midagi, on koda lühikese ajaga kasvanud mitu korda ja loonud vähemalt viis uut töökohta. Üks julge samm innustab teist, üks tegu inspireerib üha uusi inimesi.

Kui Ärma akendest kümme aastat tagasi igal õhtul tuled kumama hakkasid, otsustas ka Kägara pere maakodu kasuks. Nüüd plaanib Saksamaal tudeeriv klaasikunstnikust peretütar oma ateljee just sinna järveäärsele metsastunud künkale luua. Sügavoru teetsas tuules kiikuv maaliline talusilt ja kõhukas postkast kinnitavad üheselt - üks söakas samm võib terve küla ellu äratada. Terve suure tüki maad õnnelikuks teha. See samm on vähemalt poolte eestimaalaste südames ootel. Oodates otsustavust, julgust, hoolivust. Tegutsemist!